

C-210

Green Deal Over de datum?

Houdbaarheidsvermelding op voedingsmiddelen onder de loep om voedselverspilling tegen te gaan.

Partijen

1. De Staatssecretaris van Economische Zaken, de heer M.P.H. van Dam;
2. De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, mevrouw E.I. Schippers;
3. De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, mevrouw S.A.M. Dijkema;

Partijen 1 tot en met 3 allen handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan, hierna samen te noemen: Rijksoverheid;

4. Het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel, te dezen vertegenwoordigd door de heer M.J.B. Jansen, hierna te noemen: CBL;
5. De Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie, te dezen vertegenwoordigd door de heer P. den Ouden, hierna te noemen: FNLI;
6. De Nederlandse Zuivel Organisatie, te dezen vertegenwoordigd door de heer T.C. de Groot, hierna te noemen: NZO;
7. Wageningen University & Research, meer in het bijzonder haar instituut Wageningen Food & Biobased Research, te dezen vertegenwoordigd door de heer R.J. Bino, hierna te noemen: Wageningen Food & Biobased Research;

Hierna allen samen te noemen: Partijen.

Algemene overwegingen

1. Om onze welvaart ook voor toekomstige generaties te behouden is het nodig om het concurrentievermogen van onze economie te versterken en tegelijkertijd de belasting van het milieu en de afhankelijkheid van fossiele energie en schaarser wordende grondstoffen te verminderen.
2. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn essentieel om de omslag naar groene groei mogelijk te maken. Bedrijven, burgers en maatschappelijke organisaties nemen volop concrete initiatieven voor vergroening van economie en samenleving. Met de Green Deal Aanpak wil het kabinet deze dynamiek in de samenleving op groene groei optimaal benutten.
3. Green Deals bieden bedrijven, burgers en organisaties een laagdrempelige mogelijkheid om samen met de overheid te werken aan groene groei. Initiatieven uit de samenleving staan daarbij aan de basis. Daar waar deze tegen belemmeringen aanlopen die volgens initiatiefnemers kunnen worden aangepakt op rijksniveau, wil het kabinet zich inzetten deze weg te nemen of op te lossen om zo deze initiatieven te faciliteren en te versnellen. In een Green Deal leggen Partijen hierover concrete afspraken schriftelijk vast.
4. De resultaten van een Green Deal kunnen gebruikt worden bij andere, vergelijkbare projecten, waardoor er navolging kan plaatsvinden en de reikwijdte van een Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de Rijksoverheid tegenover staat.

Specifieke overwegingen

Voedselverspilling

1. Wereldwijd gaat ongeveer een derde van al het voor menselijke consumptie geproduceerde voedsel verloren tussen 'boerderij en bord'. Economisch gezien bedraagt dit verlies ongeveer 1 biljoen USD per jaar.¹
2. De totale hoeveelheid voedselverspilling in de Nederlandse agrifoodketen in 2014 lag tussen de 1,9 en 2,6 miljard kilo. De Nederlandse consument verspilde in 2013 zo'n 47 kilo per persoon.²
3. Alle schakels in de voedselketen, inclusief de consument, kunnen een bijdrage leveren aan het voorkomen van voedselverspilling en het optimaliseren van ontstane reststromen. Deze Green Deal richt zich op het tegengaan van voedselverspilling bij de consument.

Houdbaarheid

1. Verwarring en gebrek aan kennis over de Te Gebruiken Tot (TGT)- en Ten minste Houdbaar Tot (THT)-datum op voedsel zijn belangrijke oorzaken van voedselverspilling bij de consument thuis. Een deel van de voedselverspilling bij de consument is gerelateerd aan het weggooien van voedsel waarvan de consument niet zeker is of het nog veilig te eten is. Een goede omgang met houdbaarheidsdata op voedingsmiddelen door consumenten kan 14 kilo aan verspilling per persoon per jaar voorkomen.³
2. Studies laten zien dat consumenten in Nederland moeite hebben met de interpretatie van de verschillende datumaanduidingen op verpakkingen van voedsel. Slechts 38% van de consumenten weet het verschil tussen THT en TGT en 16% van de consumenten gooit voedsel direct na verloop van de THT-datum weg. Tegelijkertijd geven consumenten aan minder voedsel te willen verspillen.⁴
3. Houdbaarheidsdata op voedingsmiddelen zijn bedoeld om ketenpartijen en consumenten informatie te geven over bewaartermijnen van verpakt voedsel (uit het oogpunt van veiligheid en kwaliteit). De Europese Etiketteringsverordening (VO EU 1169/2011) schrijft twee datumaanduidingen op verpakkingen voor, die voor Nederland zijn vertaald in: Te Gebruiken Tot (TGT) en Ten minste Houdbaar Tot (THT). Ook de formulering 'te gebruiken tot en met' en 'ten minste houdbaar tot en met' is toegestaan. TGT geeft de datum aan die beschouwd dient te worden als uiterste datum waarop het product nog veilig kan worden geconsumeerd, mits bewaard volgens de voorschriften. Dit betreft vaak bederfelijke producten. THT geeft de datum aan tot en met wanneer de producent of verkoper van het product de deugdelijkheid en kwaliteit van het product garandeert. Consumptie van het product na deze datum hoeft niet tot voedselveiligheidsrisico's te leiden. De NVWA geeft aan dat het voor een aantal lang houdbare productgroepen (zoals pasta, rijst, blikgroenten, snoep, siroop, thee en koffie) veilig is om ze na verstrijken van de THT-datum te consumeren⁵, ook al kan de kwaliteit veranderen.
4. Op (ogenschijnlijk) vergelijkbare producten kan zowel TGT als THT worden toegepast. Hoewel dit wettelijk is toegestaan kan het bijdragen aan de verwarring rondom de betekenis van de termen bij consumenten.
5. In de uitvoering van deze Green Deal wordt niet getornd aan de borging van voedselveiligheid of het verstrekken van juiste consumenteninformatie conform VO EU 1169/2011.

¹ Bron: Raadsconclusies Voedselverlies en voedselverspilling, 28 juni 2016

² Bron: Wageningen University & Research, Monitor Voedselverspilling update 2009-2014, juni 2016

³ Bron: CREM, Bepaling voedselverliezen bij huishoudens en bedrijfs catering in Nederland, sept. 2010

⁴ Bron(nen): Temminghoff, M.B.M. and N. Damen, Voedselverspilling 1-meting, 2013, GfK

⁵ Bron: NVWA, Infoblad 76

Aanknopingspunten

1. Fabrikanten, supermarkten, organisaties die zich richten op het voorlichten van consumenten en de Rijksoverheid kunnen gezamenlijk een beter gebruik en begrip van houdbaarheidsdata stimuleren en faciliteren.
2. De Green Deal richt zich in dat kader op de volgende thema's:
 - a. Eenduidigheid in toepassing van houdbaarheidsdata door bedrijven;
 - b. Onnodig gebruik van houdbaarheidsdata door bedrijven voorkomen;
 - c. Houdbaarheid niet korter vaststellen dan nodig door bedrijven;
 - d. Consumenteninformatie en –voorlichting over THT en TGT-data;
 - e. Aanvullende consumenteninformatie over houdbaarheid en bewaaradvies, in aanvulling op THT en TGT.

Lopende initiatieven

Er loopt al een aantal initiatieven om voedselverspilling in relatie tot houdbaarheid(sdata) te voorkomen. Daarop wordt in deze Green Deal voortgebouwd. Onder andere:

1. In de Europese Landbouw- en Visserijraad hebben Nederland en Zweden een oproep gedaan aan de Europese Commissie tot uitbreiding van de lijst met zeer lang houdbare producten waarop geen houdbaarheidsaanduiding verplicht is (Annex X van VO EU 1169/2011);
2. Brochure 'Voedselverspilling – uitleg over houdbaarheidsdatum voor bedrijven' door Wageningen Economic Research in opdracht van het ministerie van EZ;
3. Advies over uitbreiden uitzonderingslijst van producten voor wat betreft de vermelding van de houdbaarheidsdatum van Bureau Risicobeoordeling & Onderzoeksprogrammering (BuRO) naar criteria voor 'zeer lang houdbare producten' ten behoeve van uitbreiding van de lijst in Annex X;
4. Onderzoek van Wageningen Food & Biobased Research in opdracht van het ministerie van EZ naar de terminologie van de houdbaarheidsaanduiding en de effecten daarvan op voedselverspilling, en het effect van de afwezigheid van een houdbaarheidsdatum op lang houdbare producten op voedselverspilling;
5. PPS-project Houdbaarheid Begrepen, waarin onderzoekers van Wageningen Food & Biobased Research samenwerken met supermarkten en andere partners aan effectieve interventies in de interactie tussen supermarkt en consument (bijv. bewustwording, informatievoorziening, afprijzing, etc.), om voedselverspilling te voorkomen;
6. Initiatieven vanuit het Voedingscentrum omtrent consumenteninformatie en bewustwording over voedselverspilling en houdbaarheid (o.a. de Bewaarwijzer);
7. Initiatieven vanuit individuele of groepen bedrijven omtrent consumenteninformatie en –bewustwording over houdbaarheid.

De Partijen nodigen ketenpartijen die het doel van deze Green Deal willen ondersteunen uit zich aan te sluiten bij deze Green Deal.

Komen het volgende overeen:

1. Doel

Artikel 1. Doel

Partijen zetten zich in om voedselverspilling te verminderen door een beter begrip en gebruik van houdbaarheidsdata op voedsel onder consumenten te bevorderen. Daartoe zullen Partijen:

- het aantal uitingen van consumenteninformatie over houdbaarheid vergroten om het begrip en juist gebruik van houdbaarheidsdata onder consumenten te bevorderen;
- het voorkomen van onnodige en onjuiste toepassing van houdbaarheidsdata door bedrijven;
- zorgen voor meer uniformering in de toepassing van houdbaarheidsdata door bedrijven.

2. Inzet en acties

Paragraaf 1. Algemeen

Artikel 2. Inzet en acties alle Partijen

Partijen spannen zich in om de doelstellingen onder artikel 1 gezamenlijk te bereiken. Partijen ondernemen hiertoe in ieder geval de hieronder genoemde acties en wisselen gedurende de looptijd van de Green Deal geregeld informatie en ervaringen uit om te leren van elkaar en om maximale effectiviteit en synergie te bewerkstelligen.

Paragraaf 2. Acties met betrekking tot eenduidige toepassing van houdbaarheidsdata

Artikel 3. Inzet en acties FNLI en CBL

1. FNLI en CBL organiseren in 2017/2018 viermaal een dialoog met fabrikanten, handelaars en retailers over specifieke productcategorieën. Daarbij wordt prioriteit gegeven aan de productcategorieën waarbinnen door consumenten het meeste wordt verspild. In deze dialogen wordt geldende regelgeving omtrent datumaanduiding toegelicht en wordt gekeken naar mogelijkheden voor (zoveel als mogelijk) eenduidige toepassing van houdbaarheidsdata (THT of TGT) binnen productcategorieën. Ook worden verbeterkansen en knelpunten om consumenten beter te informeren over houdbaarheid geïnventariseerd. De bevindingen worden besproken in de Stuurgroep van deze Green Deal.
2. FNLI en CBL doen een moreel appèl op hun achterbannen om THT-data niet korter vast te stellen dan nodig voor optimaal behoud van kwaliteit.

Artikel 4. Inzet en acties Rijksoverheid

1. Ter ondersteuning van artikel 3.1 en 3.2 zorgt de Rijksoverheid dat kennis en ervaring met betrekking tot houdbaarheid van de besproken productcategorieën en de toepassing van VO EU 1169/2011 met de overige Partijen wordt gedeeld. De Rijksoverheid zorgt ook dat de overige Partijen om gerichte informatie kunnen vragen bij de volgende organisaties:
 - Ministerie van Economische Zaken
 - Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
 - Voedingscentrum Nederland
 - Wageningen Food & Biobased Research
2. De Rijksoverheid stelt kennis beschikbaar die zij heeft op grond van onderzoek en informatie uitgevoerd en verzameld voor de Rijksoverheid door Wageningen Food & Biobased Research en het Voedingscentrum Nederland.
3. Ter ondersteuning van de inspanningen van het bedrijfsleven zal de Rijksoverheid zich inzetten om duidelijk te communiceren over de betekenis van de begrippen THT en TGT via het Voedingscentrum Nederland.

Paragraaf 3. Actie met betrekking tot voorkomen van onnodige toepassing van houdbaarheidsdata

Artikel 5. Inzet en acties FNLI en CBL

1. FNLI en CBL roepen hun achterban op om, daar waar de Europese regelgeving dit toestaat in Annex X van VO EU 1169/2011, geen houdbaarheidsdatum op een verpakking te zetten, tenzij hiervoor een uitlegbare reden is.
2. FNLI en CBL verzamelen ervaringen van supermarktorganisaties en fabrikanten omtrent producten zonder houdbaarheidsdatum, in termen van logistiek, consumentenvragen, etc., en delen deze ervaringen met hun overige leden en met de andere Partijen in de Stuurgroep.

Artikel 6. Inzet Rijksoverheid

1. De Rijksoverheid zal zich blijven inzetten voor het uitbreiden van Annex X van VO EU 1169/2011 met producten waarvan de veiligheid niet verandert noch de kwaliteit op termijn noemenswaardig verandert en waarop dus geen datumaanduiding van houdbaarheid nodig is. De Rijksoverheid zal hiervoor in gesprekken met de Europese Commissie en in de Europese Landbouw- en Visserijraad aandacht blijven vragen.
2. Het 'Advies over mogelijkheden voor de uitbreiding van de lijst met producten die uitgezonderd zijn van de verplichting voor een vermelding van een houdbaarheidsdatum' van Bureau Risicobeoordeling en Onderzoeksprogrammering (BuRO) van de NVWA kan hierbij input geven.
3. De Rijksoverheid zal de Stuurgroep informeren over ontwikkelingen met betrekking tot houdbaarheidsdata binnen de EU, zoals in het EU Platform on Food Losses and Food Waste. Tevens neemt zij input van de Stuurgroep mee in haar inbreng.

Paragraaf 4. Acties met betrekking tot vergroten van het aantal consumentenuitingen over houdbaarheid

Artikel 7. Inzet en acties FNLI en CBL

1. FNLI en CBL roepen hun achterban op in hun communicatie naar de consument de betekenis van houdbaarheidsdata en de houdbaarheid van producten (ook na openen) uit te leggen, opdat aan het einde van deze Green Deal ten minste 75 supermarktorganisaties en fabrikanten dit hebben opgenomen in hun consument communicatie. FNLI en CBL verspreiden de door het Voedingscentrum beschikbaar gestelde informatie over gebruik en uitleg van houdbaarheidsdata actief binnen hun achterban.
2. FNLI en CBL roepen hun achterban op tot het bieden van additionele consumenteninformatie over houdbaarheid en bewaaradvies, in aanvulling op houdbaarheidsdata, opdat aan het einde van deze Green Deal ten minste 75 supermarktorganisaties en fabrikanten deze informatie op of rond hun producten bieden.
3. Ter ondersteuning verzamelen en verspreiden FNLI en CBL goede voorbeelden. Ze integreren dit punt als vrijwillige overweging in de advisering aan leden omtrent etikettering en kanaliseren vragen naar meer en betere houdbaarheidsinformatie vanuit consumentenorganisaties naar hun leden.

Artikel 8. Inzet en acties Rijksoverheid

1. De Rijksoverheid zal bij het Voedingscentrum Nederland aandacht vragen voor het doel van deze Green Deal en spoort het Voedingscentrum aan activiteiten in haar jaarplannen op te nemen die dit doel ondersteunen, zoals het ontwikkelen van informatiemiddelen, beeldmateriaal en praktijkvoorbeelden, die door de Partijen kunnen worden gebruikt.
2. De Rijksoverheid zet beschikbaar onderzoek (en aanbevelingen) naar consumentengedrag en voedselverspilling om in actief beleid en deelt de kennis uit dit onderzoek met de Stuurgroep.
3. De Rijksoverheid onderzoekt mogelijkheden voor een interdepartementale (EZ, I&M, VWS) inzet om verwarring bij de consument weg te nemen en bewustwording te vergroten op het gebied van houdbaarheid van voedsel.

Artikel 9. Inzet en acties alle Partijen

1. Alle Partijen spannen zich in tot het bieden van regelmatige en eenduidige consumenteninformatie over de betekenis van houdbaarheidsdata, opdat van ieder ten minste éénmaal per twee maanden uitingen hierover vindbaar zijn in één of meerdere van onderstaande bronnen:
 - Website en social mediakanalen van het Voedingscentrum Nederland (als onderdeel van de jaarplannen van het Voedingscentrum ten behoeve van de ministeries van EZ en VWS).
 - Website en social mediakanalen van FNLI en CBL.
2. Partijen stemmen onderling af over benodigde actie, houden bij wanneer zij welke consumentenuitingen doen en informeren de Stuurgroep hierover.
3. Partijen verkennen mogelijkheden om nader onderzoek te doen naar consumentengedrag en voedselverspilling in relatie tot houdbaarheidsdata en de termen die hiervoor gebruikt worden.

Paragraaf 5. Monitoring van voortgang

Artikel 10. Inzet en acties alle Partijen

1. Een Stuurgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van alle Partijen, is belast met uitvoering van deze Green Deal en de monitoring van voortgang. Deze komt viermaal per jaar bijeen.
2. Jaarlijks rapporteert de Stuurgroep in een kort verslag over de uitvoering van deze Green Deal, met name over de voortgang van activiteiten genoemd in artikel 4 tot en met 9 en waar mogelijk kwantitatief. Het verslag wordt op de website van de Green Deal openbaar gemaakt. De resultaten worden met de achterbannen van FNLI en CBL gedeeld.

3. Slotbepalingen

Artikel 11. Uitvoering in overeenstemming met het Unierecht

De afspraken van deze Green Deal zullen in overeenstemming met het recht van de Europese Unie worden uitgevoerd in het bijzonder voor zover de afspraken vallen onder de werking van de Europese regels met betrekking tot aanbesteding, mededinging, staatssteun en technisch normen en voorschriften.

Artikel 12. Wijzigingen

1. Elke partij kan de andere partijen schriftelijk verzoeken de Green Deal te wijzigen. De wijziging behoeft de schriftelijke instemming van alle partijen.
2. Partijen treden in overleg binnen zes weken nadat een partij de wens daartoe aan de andere Partijen schriftelijk heeft medegedeeld.
3. De wijziging en de verklaringen tot instemming worden in afschrift als bijlagen aan de Green Deal gehecht.

Artikel 13. Stuurgroep en/of werkgroep

Binnen een maand na ondertekening van deze Green Deal wordt door de Partijen een Stuurgroep opgericht, die wordt belast met de uitvoering van deze Green Deal.

Artikel 14. Toetreding van nieuwe Partijen

1. Er kunnen nieuwe Partijen toetreden tot deze Green Deal.
2. Een nieuwe Partij maakt haar verzoek tot toetreding schriftelijk bekend aan het ministerie van Economische Zaken. Zodra alle Partijen schriftelijk hebben ingestemd met het verzoek tot toetreding, ontvangt de toetredende Partij de status van Partij van de Green Deal en gelden voor die Partij de voor haar uit de Green Deal voortvloeiende rechten en verplichtingen.
3. Het verzoek tot toetreding en de verklaring tot instemming worden als bijlage aan de Green Deal gehecht.

Artikel 15. Citeertitel

De Green Deal kan worden aangehaald als Green Deal 'Over de datum?'

Artikel 16. Opzegging

Elke Partij kan deze Green Deal (te allen tijde) met inachtneming van een opzegtermijn van één maand schriftelijk opzeggen.

Artikel 17. Nakoming

Partijen komen overeen dat de nakoming van de afspraken van de Green Deal niet in rechte afdwingbaar is.

Artikel 18. Inwerkingtreding

1. Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle Partijen en loopt tot 1 januari 2020.
2. Partijen nemen de uitvoering van alle in deze Green Deal genoemde afspraken zo snel mogelijk ter hand.

Artikel 19. Openbaarmaking

Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, onder andere in de Staatscourant, waardoor anderen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals, zodat navolging hiervan kan worden bevorderd.

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend te Den Haag op 26 januari 2017.

Staatssecretaris van Economische Zaken,

.....
M.P.H. van Dam

Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

.....
E.I. Schippers

Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu,

.....
S.A.M. Dijkema

De Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie,

.....
P. den Ouden

Het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel,

.....
M.J.B. Jansen

De Nederlandse Zuivel Organisatie,

.....
T.C. de Groot

**Wageningen University and Research,
meer in het bijzonder haar instituut Wageningen Food & Biobased Research,**

.....
R.J. Bino